

1847.
XXX

Hei
Nogle Betragtninger

M. P. M.
Box

over

National-Repæsentationen

under

en konstitutionel monarkisk Regjering.

Fornemmelig med Hensyn til

Kongeriget Norge.

Af

P. A. Heiberg,

Medlem af Selskabet for Sandhed i Kjøbenhavn, af det
Celtiske Akademi i Paris, samt af Akademiet for
de nyttige Videnskaber i Erfurt.

Inventis facile est addere.

Cic.

75d724834

Christiansand, 1817.

Trykt hos D. P. Moe og paa hans Forlag, af
J. Johansen.

Forerindring.

Naar et Folk, det være stort eller lidet, mægtigt eller svagt, forandrer sin Regjeringsform; naar det give sig selv, eller naar det modtager, en nye Konstitution; da er denne Forandring, hvad enten den nu er en Folge af en voldsom Omveltning, eller en Virkning af seepeligere Midler, altid en Tildragelse af den høieste Vigtighed, ikke blot for det paagjældende Folk i Særdeleshed, men for Nabo-Nationerne, og for hele Menneskeligheden i Almindelighed.

Hadde Forfatteren en Stat at bestyre, vilde han, naar en saadan Forandring indtraf hos et Naboefolk, med største Omhyggelighed iagttage alle de Symptomer, der maatte fremvise sig og studere alle de nye Dogmer, som Forandringen maatte bringe for Dagen, for deraf at anvende alt det nyttige til Fordeel for sin egen Stat; men, var endog Naboefolkets

nne Forsatning stridende imod hans Begreber, og hans Fordele; var den endog aldeles slet; vilde han dog alligevel nøje vogte sig for at blande sig med Magt i dets Anliggender, fordi hans egen Følelse vilde sige ham, at intet er, for en Nation, mere utaaaleligt og ydmygende, end at tvinges af fremmed Magt, enten til at antage en Konstitution, der strider imod Folkets Ønsker, eller til at give Slip paa en Statsforfatning, der har erhvervet sig det almindelige Bifald. Kunns i eet eeneste Tilfælde vilde han troe sig berettiget til at blande sig med Magt i en fremmed Nations Statsforandring; nemlig: naar han saae, ikke Meninger, men Handlinger, eller Begyndelse til Handlinger, der øjensynligensatte hans egen Stats Noelighed i Fare. Læste han, for Exempel, i Naboeffolkets Konstitution, en Opfordring til Statsborgerne, eller en Forpligtelse, til at indføre en lignende Forsatning hos andre Nationer, da vilde han ansee en saadan Opfordring, en saadan Forpligtelse, for en Krigserklæring, der retfærdiggjorde et Angreb. I ethvert andet Tilfælde vilde han indskrænke sin Deeltagelse, til af sit Hjerte at ønske sine Naboeer alt det Held, al den Lykke, som de maatte love sig af Forandringen.

Philosophens, Tænkerens, Individets Deel-

tagelse er af en anden Art. Han siger med Chremes hos Terentius: Homo sum, humani nihil a me alienum puto. Han tillader sig, han troer sig vel endog forpligtet til, at meddele sine Raad, sine Advarsler, sine Oplysninger; og disse, enten oversees med Ligegyldighed, undertiden med Foragt; eller modtages med Agtelse, ja vel endog med Taknemmelighed; alt efter som de maatte fortjene den ene eller den anden af disse Følelser.

Disse Betragtninger vilde uden tvivl, under alle Omstændigheder, have været tilstrækkelige, ikke blot til at undskyldte Forfatteren, men endog til at retfærdiggjøre ham for enhver Beskyldning af Inkompetens, naar han foretager sig at anfille Betragtninger over nogle af Afttributerne ved en konstitutionel monarkisk Regjeringsform; og naar han, ved disse Betragtninger, fornemmelig tager Hensyn til Kongeriget Norge. Men han har en anden, sikkert endnu vigtigere, Bevæggrund til sit Foretagende, der, ikke blot undskylder, ikke blot retfærdiggjør ham; men som endog, ifald han ikke feiler, har gjort det til en Pligt for ham at tale.

Endskjøndt Hændelsen har ladet Forfatteren fødes i Danmark; og uden at glemme den Taknemmelighed, han skylder det Land, hvor

han har nydt sin Opdragelse, kan han dog, med de guldigste Beviser documentere sin Ret til at tælles iblandt Norges Sønnen. Denne Ret grunder han, først paa historiske Fakta; og dernæst beviser han den med Norges Grundlov i Haanden *).

Forfatterens Morfader og Fader — begge af den samme Familie, og begge bærende det samme Navn — vare de første Personer af denne Familie, og af dette Navn, der have havt deres Bopæl udenfor Norges Grændser. Fødte begge to i Norge, den første i Bergen og den sidste i Grytters Præstegjeld i Romsdalen, forflyttede de sig til Danmark, under den lange Epoke, da dette sidste Land udgjorde med Norge een og den samme Stat. De:

*) Det Norske Sprog eier to Ord, der hidtil have været anseete for synonyme, men som ikke længere enten kunne eller bør ansees derfor. Disse Ord ere Fædreland og Fødeland, hvis Bemærkelse udentvivel er gandske forskjellig. Forfatteren af denne Afhandling kan, for Exempel, sige med Sandhed: at Norge er hans Fædreland, endstjøndt Danmark er hans Fødeland. Et tredje Ord: Fædreland, bør nok, som aldeles unyttigt og overflødigt, udsledes, saavel af det Norske Sprog, som af det Danske.

res Forfædre nedstige, i lige og uafbrudt Linie, fra den saa kaldede Justedals Rypen; det er at sige: fra den eeneste Menneskelige Skabning, der sporedes i heele Justedalen i Bergens Stift, af den sorte Pest, da den, henimod Midten af det siortende Aarhundrede, udbredede sine græsselige Ødelæggelser over hele Europa *). Forfatteren vover at formode, at man ikke vil finde denne Anekdote latterlig. Havde han kunnet sige, at han nedstammede fra Harald Haarfager, eller Oluf den Hellige, vilde han have tiet stille, for ikke at beskyldes for Forsængelighed; men at erkjende for sin Stammemoder en Bondepige, der, da hun ved en Hændelse blev fundet i Skoven, lignede snarere et vildt Dyr, end en Menneskelig Skabning; dersom dette er en Forsængelighed, saa vil man dog vel tilstaae, at den modsatte er langt mere almindelig.

Anvender han nu den Norske Grundlov paa disse imodsigelige Fakta, saa finder han, i S.

*) Denne forfærdelige Pest, eller den sorte Død, som den i Almindelighed kaldes, vilde maaskee nuomstunder være aldeles glemt, dersom ikke Boccaccis havde brugt den til et Slags Kæmpe, hvori han har indfattet sit ligesaa berømte som moersomme Decameron.

92, en klar og uværdig Tert til Forsvar for sin Paastand; hvortil kommer, at ingen af de Undtagelser, der indeholdes i §. 53, ere anvendelige paa ham, der desuden aldrig har havt Borgerret i nogen for Norge fremmed Stat.

Det vilde imidlertid gjøre Forfatteren ondt, om noget Menneſte ſkulde tage Anledning, af den foregaaende Fortælling, og af ſammes Anvendelse, til at miſtænke ham for ambitiøſe eller intereſſerede Henſigter. Hans Svar til dem er korteligen følgende: Han tør, uden Forſælgelighed, vove at troe, at han er beſjendt nok, til at man ſkulde være uvidende om, hvori hans Ambition hidindtil har beſtaaet; og det vilde dog nok være høiſt urimeligt at formode, at denne Ambition havde taget en anden Vending, i en Tidspunkt, da han er kommet til den Alder, hvor Kuelighed er, om ikke det eenefte hvortil han trænger, ſaa dog det der er meeſt paſſeligt for ham.

Han ſlutter med det Ønſke, ſom han haaber at finde opfyldt: at Leſeren vil tiltroe ham langt ædlere Bevæggrunde, og holde ſig overbeviiſt om, at han ikke har nedſkrevet ſine Tanker og Betragtninger, uden i den Henſigt, at viſe ſine Medborgere, den Noſke Nation, hvor ſtor Andeel han tager i gamle Noſges beſtandige og uafbrudte Lykke.

Skrevet i Paris den 7de Februar 1817.

Betragtninger

over

National-Repæſentationen.